

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

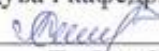
МАУП

Кафедра філософії та суспільних дисциплін

Затверджую:
Директор ІНІНСН
Я. М. Раєвська
"31 серпня" 2026 р.

Схвалено
на засіданні кафедри філософії та
суспільних дисциплін
Протокол № 1 від 31.08 2026 р.
Завідувач кафедри

Тамара НИЧ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКАДЕМІЧНА
ДОБРОЧЕСНІСТЬ»**

Спеціальності: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

(шифр і назва спеціальності)

Освітнього рівня: другий (магістерський)

(назва освітнього рівня, ОКР)

Освітньої програми: 291 Міжнародні відносини

(шифр і назва освітньої програми)

Спеціалізації:

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Київ МАУП 2026

Розробник (-и) силябусу навчальної дисципліни:

Мелков Юрій Олександрович, доктор філософських наук, старший дослідник,
професор кафедри філософії та суспільних дисциплін

підпис

Викладач:

Мелков Юрій Олександрович, доктор філософських наук, старший дослідник,
професор кафедри філософії та суспільних дисциплін

підпис

Силябус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії та
суспільних дисциплін

Протокол № ____ від _____ 2026 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова
Кількість кредитів і годин	3 кредити / 90 год. Лекції: 20 год. Семінарські заняття: 14 год. Самостійна робота: 56 год.
Терміни вивчення дисципліни	I семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	Залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

<i>Мелков Юрій Олександрович</i>	
Науковий ступінь	Доктор філософських наук
Вчене звання	Старший дослідник
Посада	Професор кафедри філософії та суспільних дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність; Філософія (для аспірантів); Методологія і логіка наукового дослідження; Теорія пізнання
Напрями наукових досліджень	Філософія науки, філософія освіти, філософія гуманізму, філософія демократії
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8186-0357 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=LQGHb-wAAAAJ Інші: https://nbuviap.gov.ua/bpnu/bpnu_profile.php?bpnuuid=BUN0012018 https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57224948590 https://www.webofscience.com/wos/author/rid/AAC-6093-2019
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	uka7777@gmail.com
Контактний телефон	+38-068-351-09-73
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача на сайті кафедри / Інституту / Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyu/instituti/imvsn/kafedra-filosofii-ta-suspilnih-disciplin/melkov.html

Анотація курсу. Дисципліна нормативної підготовки «Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність» є невід’ємною складовою навчального плану підготовки магістрів, здатних планувати та проводити наукові дослідження відповідно до всіх нормативних вимог. Вивчення даної навчальної дисципліни є передумовою формування у студентів наукового світогляду та академічної культури, навичок здійснення самостійної дослідницької діяльності, свідомого та обґрунтованого підходу до написання власної магістерської роботи.

Предметом вивчення дисципліни є філософське осмислення предмету та сутності науки як особливої форми освоєння людиною світу, що її оточує; історичний розвиток уявлень про науку та методології наукового дослідження; типологія методів наукових досліджень; логічна послідовність структурних етапів науково-дослідної роботи, від формулювання проблеми та пошуку необхідної інформації до організації та оформлення результатів проведеного дослідження; особливості функціонування науки як соціального інституту; наявні норми та вимоги щодо дотримання принципів академічної доброчесності.

Мета курсу: відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» та положень «Програми забезпечення якості освіти у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом» сприяти розвитку у студентів наукового світогляду та надання їм можливості займатися науково-дослідною діяльністю у будь-якій сфері, свідомо та цілеспрямовано використовуючи методи наукового дослідження та дотримуючись норм академічної доброчесності.

Завдання навчальної дисципліни:

- забезпечити розуміння студентами основних принципів наукового пізнання;
- надати студентам цілісне уявлення про поняття та феномен науки, її філософські та методологічні засади, динаміку розвитку типів наукової раціональності;
- сформувати у студентів культуру наукового пошуку та раціонального обґрунтування, сприяти набуття ними вміння відрізняти достовірне наукове знання від недостовірного;
- сприяти набуттю студентами розуміння логічної послідовності процесів наукового дослідження;
- забезпечити опанування студентами різноманітним загальнонауковим дослідницьким методом;
- забезпечити засвоєння студентами норм академічної доброчесності та принципів наукового етосу.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни: Вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень та академічна

добročесність» базується на знаннях та уміннях, отриманих здобувачами освіти при вивченні таких дисциплін, як-от: «Філософія», «Логіка», «Основи академічного письма». В подальшому знання та уміння, отримані студентами у процесі вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень та академічна доброчесність», сприятимуть успішному вивченню здобувачами вищої освіти низки інших навчальних дисциплін, пов'язаних з методологією наукових досліджень у галузі окремих спеціальностей.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення. СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень. СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації. СК11. Здатність здійснювати дослідження та/або запроваджувати інновації у галузі міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій. СК14. Здатність застосовувати кумулятивні знання, наукові досягнення, інформаційні технології при здійсненні досліджень у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.
Результати навчання (РН)	РН3. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	Кількість годин			
		лек.	сем.	сам.	Методи навчання
Змістовний модуль 1. Філософія та методологія науки					Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; опрацювання дискусійних питань); інноваційні методи навчання (компетентнісний; проєктно-дослідницький); кейс-метод. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Тема 1.	Феномен науки. Основні принципи наукового пізнання	2	2	5	
Тема 2.	Генезис гносеологічної та методологічної проблематики в історії філософії	2	2	6	
Тема 3.	Філософія науки як методологія наукового пізнання	2	2	6	
Тема 4.	Методи та структура наукового дослідження	2	2	6	
Тема 5.	Філософсько-методологічні засади науки та феномен наукових революцій	2		5	
Змістовний модуль 2. Етика науки та академічна доброчесність					
Тема 6.	Наука як культура раціонального пошуку. Концепції істини	2		6	
Тема 7.	Наука у соціокультурному контексті. Ідея «відкритої науки»	2	2	6	
Тема 8.	Наукові публікації та організація наукових досліджень	2	2	5	
Тема 9.	Етос науки та академічна доброчесність	2	2	5	
Тема 10.	Штучний інтелект та його відповідальне використання в наукових дослідженнях	2		6	
Модульна контрольна робота					
Всього:		12	24	53	
Форма контролю: залік					

Самостійна робота студентів.

Під час вивчення курсу виконуються 2 *самостійні роботи*.

Самостійна робота 1 (змістовий модуль 2). Обравши наукову статтю з періодичного видання за тематикою своєї спеціальності (не старше п'яти років), написати на неї рецензію з усіма вимогами до цього виду наукових публікацій та з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Самостійна робота 2 (змістовий модуль 3). Прочитати, законспектувати та опрацювати книгу У. Еко «Як написати дипломну роботу».

Критерії оцінювання:

- змістовність роботи, її адекватність тексту та завданням – 10 балів;
- грамотність оформлення, відповідність стилю наукового мовлення – 5 балів.

Максимальний загальний результат: 5 балів за кожний модуль.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, комп'ютерні лабораторії, конференц-зали, бібліотека. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі Всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми та методи контролю.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, уміння використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- аналіз джерел;
- письмові завдання (тестові, контрольні, модульні);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;
- самостійне виконання практичних завдань.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання

Вид навчальної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Разом
Робота на практичних (семінарських) заняттях і самостійна робота	20	20		40
Модульна контрольна робота	20	20		40
			20	20
Разом	40	40	20	100

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Політика курсу:

- Відвідування занять є обов'язковою складовою оцінювання, за яку нараховуються бали;
- Усі завдання курсу повинні бути виконані та подані своєчасно;
- Порухення термінів без поважних виправдань призводить до зниження оцінки (75% від можливої максимальної кількості балів);
- Отримати додатковий кредит за пропущені заняття можна під час виконання індивідуальних завдань за консультацією викладача;
- Курс передбачає засвоєння та дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах;
- Доповіді та презентації мають бути оригінальними та виконаними самостійно (в тому числі без використання AI), не переобтяженими цитатами, мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела.

Критерії оцінювання рефератів, виконаних для відпрацювання пропусків та отримання додаткового кредиту:

- повнота розкриття обраної теми – 3 бали;
- аналіз джерел, різних точок зору та підходів до проблеми – 3 бали;
- оригінальність (відповідність нормам академічної доброчесності) – 3 бали;
- правильний оформлення (наявність плану, чітка структурованість, відповідність посилань) – 1 бал.

Максимальний загальний результат: 10 балів за кожний модуль.

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у вигляді *тестування*.

Студентам пропонуються тестові завдання у кількості 25 питань.

Види тестових завдань:

- 3 вибором однієї правильної відповіді з наведених варіантів;
- 3 вибором кількох правильних відповідей;
- На встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- Завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання: виконання тестових завдань – максимум 25 балів.

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік.

Залік проводиться в усній формі: до завдання входять 2 теоретичних питання, за відповідь на які максимально можливо отримати 20 балів.

Перерахування у традиційну систему:

- 20 балів – студент надав правильні та повні відповіді на всі запитання: «зараховано», A, 100-90 балів;
- 15 балів – студент відповів на всі запитання, проте допустив певні неточності у визначеннях базових категорій, які не впливають на правильність відповіді в цілому: «зараховано», B/C, 89–75 балів;
- 10 балів – студент відповів недостатньо повно і конкретно на поставлені запитання, хоч і відобразив знання основного програмного матеріалу; ця оцінка також відповідає правильній відповіді на одне з двох поставлених питань: «зараховано», D/E, 74–60 балів;
- 0 балів – студент надав неправильні відповіді на поставлені запитання, виявив неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу та неспроможність послідовно і правильно аргументувати свою відповідь, або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання: «не зараховано», F–FX, 59–0.

Орієнтовний перелік питань для семестрового комплексного контролю.

1. Знання наукове та знання буденне.
2. Основні принципи наукового пізнання.
3. Співвідношення науки з ненауковими (пара-наука, псевдонаука) формами пізнання світу.
4. Об'єктивність як принцип наукового пізнання.
5. Кумулятивність як особливість наукового пізнання.
6. Ідеали наукового дослідження.
7. Роль філософії у науковому пізнанні.
8. Класифікація наук: історія та сучасність.
9. Становлення експериментального природознавства у Новий час.
10. Проблеми застосування емпіричного методу пізнання за Ф. Беконом.
11. Застосування раціоналістичного методу Р. Декарта у науковому пізнанні.
12. Філософія науки як напрям філософії та методологія науки.
13. Неопозитивізм та проблема верифікації.
14. Концепція фальсифікаціонізму К. Поппера.
15. Концепція «науково-дослідних програм» І. Лакатоса.
16. Поняття наукової парадигми та наукової революції у Т. Куна.
17. Структура філософських засад наукового пізнання.
18. Феномен наукової картини світу.
19. Основні етапи розвитку науки. Класична, некласична та постнекласична наука.
20. Особливості класичної науки. Експериментальне природознавство.
21. Розвиток дисциплінарного знання у межах класичної науки (XIX ст.). Еволюційний підхід.
22. Некласична наука та проблема методу пізнання.
23. Постнекласична наука за доби сьогодення.
24. Поняття методу, методики та методології.
25. Типологія методів наукового дослідження.
26. Емпіричні методи наукового дослідження.
27. Спостереження у науковому дослідженні.
28. Роль експерименту в науці.
29. Теоретичні методи наукового дослідження.
30. Моделювання та аналогія як методи наукового дослідження.
31. Діалектика як вчення про розвиток та метод дослідження.
32. Сходження від абстрактного до конкретного в науковому пізнанні.
33. Синергетика як сучасна міждисциплінарна дослідницька програма.
34. Герменевтика як метод пізнання в соціально-гуманітарних науках.
35. Структура наукового дослідження.
36. Наукова проблема як вихідний етап дослідження.
37. Наукова гіпотеза та її роль у пізнанні.
38. Поняття наукової теорії, вимоги до нових теорій.
39. Поняття наукового факту.

40. Істина як мета та ідеал наукового пізнання.
41. Основні концепції істини.
42. Наука та цінності техногенної цивілізації
43. Поняття наукової комунікації та її різновиди.
44. Наукові ступені та вчені звання у сьогоденній Україні.
45. Соціологія науки та її основні проблеми.
46. Феномен наукової школи та її роль у відтворенні наукової діяльності.
47. Концепція «відкритої науки» та її основні ідеї.
48. Ідея «громадянської науки» та можливості її реалізації.
49. Основні види наукових публікацій.
50. Методика підготовки та оформлення наукової публікації.
51. Методика пошуку та опрацювання наукових джерел.
52. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця.
53. Вступ до дисертації, його композиція.
54. Етика науки та її основні проблеми.
55. Етос науки та цінності наукової діяльності.
56. Феномен академічної доброчесності.
57. Академічний плагіат та його різновиди.
58. Академічна відповідальність та шляхи забезпечення її дотримання.
59. Універсалізм науки як засаднича характеристика її етосу.
60. Технології штучного інтелекту та їх використання у науковому дослідженні.

Шкала відповідності оцінок

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основні (базові):

1. Грипич С. Н., Буравкова Л. М. Науково-дослідницька діяльність студентів : Навч. посіб. К.: Кондор, 2021. 288 с.
2. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 224 с.
3. Закон України «Про академічну доброчесність» від 18 грудня 2025 року № 4742-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>
4. Основи методології та організації наукових досліджень / А. Є. Конверський (ред.). К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
5. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки : Навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. 184 с.
6. Стеченко Д. М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень : Підручник. К.: Знання, 2007. 320 с.
7. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 178 с.

Додаткові:

8. Вернадський В. І. Наукова думка як планетне явище // Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 8 : Праці з історії, філософії та організації науки. К.: Фенікс, 2012. С. 360–488.
9. Гегель Г. В. Ф. Хто мислить абстрактно? Пер. з нім. URL: <https://www.prolegomena.app/хто-мислить-абстрактно>
10. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукувати істину в науках : Пер. з фр. К.: Тандем, 2011. 102 с.
11. Еко У. Як написати дипломну роботу. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 224 с.
12. Кун Т. Структура наукових революцій. К.: Port-Royal, 2001. 228 с.
13. Лакатош І. Дослідницькі програми Поппера і Куна у фокусі фальсифікаціонізму : Пер. з англ. // Психологія і суспільство. 2013. № 4. С. 6–17.
14. Механізми оцінювання якості дослідницької діяльності університетів на основі принципів і підходів відкритої науки: навчальний посібник / І. Драч, О. Петроє, І. Регейло, О. Бородієнко, Н. Приходькіна, О. Слободянюк, М. Саюк; за ред. І. Драч, О. Петроє. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2025. 70 с. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2026/02/Doslidn-univ-Vidkryta-nauka_np_IVO-2025-70p.pdf
15. Мелков Ю. О., Бідзюра І. П. Наукова культура та виклики академічної доброчесності // Наукові праці МАУП. Серія: Політичні науки. 2018. Вип. 1. С. 5–23.
16. Платон. Гіппій більший : Пер. з давньогр. // Платон. Діалоги. К.: Основи, 1999. С. 81–107.
17. Політики та стратегії розвитку університетів у контексті післявоєнного відновлення: синергія соціальних і інституційних трансформацій вищої освіти, науки та економіки: монографія / Мелков Ю. О., Гаврилук А. М.,

- Зінченко В. В., Вітренко Ю. М., Ворона В. О.; за ред. Ю. О. Мєлкова. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2025. 96 с. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2026/02/Polityky-ta-strateh-rozvytku-universyt_monograf_IVO-2025-96p.pdf
- 18.Поппер К. Логіка наукового відкриття. Огляд деяких фундаментальних проблем : Пер з англ. // Актуальні проблеми духовності. 2021. № 22. С. 170–192.
 - 19.Теоретичні та методичні основи модернізації механізмів підвищення дослідницької спроможності університетів України у контексті імплементації концепції «Відкрита наука» та повоєнного відновлення України як сильної європейської країни: монографія / В. Луговий, І. Драч, О. Петроє, В. Зінченко, Ю. Мєлков, І. Жиляєв, І. Регейло, О. Слободянюк, Н. Базелюк; за ред. В. Лугового, І. Драч, О. Петроє. К.: Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 173 с. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2024/02/doslidn-univ-vidkryta-nauka_IVO-2023-173p.pdf
 - 20.Eintalu J. Institutional Degeneration of Science // Philosophy Study. 2021, Iss. 11(2). P. 116–123.
 - 21.Handbook of Academic Integrity / S. A. Eaton (Ed.). Singapore: Springer, 2023. 1200 p.
 - 22.Heidegger M. Die Zeit des Weltbildes // Heidegger M. Gesamtausgabe, Bd. 5. Frankfurt am Main: Vittorio Klostermann, 1977. S. 75–95.
 - 23.Living guidelines on the responsible use of generative AI in research / European Commission, Directorate-General for Research and Innovation. Brussels, 2026. 21 p.
 - 24.Merton R. The Normative Structure of Science // Merton R. The Sociology of Science. Theoretical and Empirical Investigations. Chicago; L. : The University of Chicago Press, 1973. P. 267–278.
 - 25.Polanyi M. Personal Knowledge: Towards a Post-Critical Philosophy. L.: Taylor & Francis, 2005. 493 p.
 - 26.Stepin V. S. Theoretical knowledge. Dordrecht: Springer Verlag, 2005. xvi, 412 p.
 - 27.The Fundamental Values of Academic Integrity / T. Fishman (ed.). International Center for Academic Integrity, 2021.
 - 28.Vicente-Saez, R.; Gustafsson, R.; Van den Brande, L. The dawn of an open exploration era: Emergent principles and practices of open science and innovation of university research teams in a digital world // Technological Forecasting & Social Change. 2020, Iss. 156, Art. 120037. 10 p.
 - 29.Weber M. Wissenschaft als Beruf. Berlin: Rainer Zenz, 2013. 35 s.
 - 30.Weizsäcker E., Wijkman A. Come On! Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet – A Report to the Club of Rome. New York: Springer Verlag, 2018. 220 p.